

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
 Godišnje predplata Din 98 — Polugodišnje
 Din 48 — Tromjesečno Din 24 — Za Ame-
 riku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU.

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon
 preko dana br. 38 — preko noći br. 23
 (interurban)

DALMATINSKI HRVAT

Poštariću plaćena u gotovu.

„Dalmatin. Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog
 odbora „Hrvatske Stampske Zadruga“ s. o. l.
 u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu:
 „Dalmatinski Hrvat“ - Šibenik, Glavna ulica 108.

Rukopisi se ne vraćaju. - Pisma ne frankirana
 ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. III.

ŠIBENIK, 16. VELJAČE 1924.

Br. 54.

HRVATI!

Deset je godina prošlo.
 Deset godina iskušenja,
 Ali i iskustva.

Oduvijek su se Hrvati zanašali idealima, koji su u njihovim sreima nikli. Hrvat je bio pripravan sve žrtvovati pa i svoje sveltinje, bez računa na sebe, bez koristoljublja, a sve za više ciljeve. Za te su oni živeli radili, a radeći umirali; za njih su dali najbolju svoju snagu, najbolje svoje sinove.

Nažalost sve plemenito nije svakome pristupačno, pa i mi ne nadjosmo razumijevanja kod onih, koji su se s nama imali zanašati i rame uz rame boriti, nadjosmo se u toj plemenitoj borbi osamljeni, napušteni, pače i u opasnosti, da u svojoj širokogrudnosti i sami propadnemo. I kad su mnogi vuci vijali, iskazamo rijetku sposobnost, da svladamo najveću opasnost. Hrvat je kremenjak! Mnogima je on smetao, pak ga se htjelo riješiti i s nogu skinuti, no svaki put se je znao odrvati, te bi uvijek isplivao izmoren, ali spašen.

Evo i sada nakon deset godina muka i žrtava, rata, okupacije, zanosa i razočaranja, razvio je Hrvat ponosno svoju trobojku, koja se nije proslavila na bojnim poljanama uz ciku pušaka i riku topova, već u boju za egzistenciju, za hrvatstvo i slavenstvo. Zato su se oduvijek borili, a zato se i danas bore.

Hrvati su raznim makinacijama u ovom hrvatskom gradu bili rastavljeni i postali tuđji jedan drugome, a podjelom mišljenja odaljiše se i otudjiše. Ali ondje gdje razbor ne dotječe, progovara srce. I srce je

progovorilo! Nadjoše se Hrvati Krešimirova grada u jednom kolu, s istom mišlju, da zajedničkim silama porade za ono, zašto su se i njihovi stari zalagali i održe ono što im je kao najveći amanet predano.

Nedajmo se! Ne zatajimo jedan drugoga, ne zatajimo naše hrvatstvo! Okrenimo zlatne stranice naše povijesti, spoznajmo rad i nastojanja naših djedova, pa se uvjerimo, da ne živimo za sebe, već za pokoljenja. Nijedan Hrvat nema razloga, da se skriva i zatajuje sebe, svoje ime i osjećaje, već vedra čela da stupa i bistra oka da gleda. Dičimo se i ponosimo se svojim!

Da vidnim znakom pokažemo našu uzajamnost i slogu okupimo se danas na veliku hrvatsku zabavu, da se po starom hrvatskom običaju zabavimo, proveselimo i proslavimo budjenje hrvatske svijesti, koja je prividno zamrla, ali je bila duboko zasađena u našim sreima, da se ponovno probudi na ljepši i sjajniji život.

Svaki će svjesni Hrvat bez razlike stranaka svojim prisustvom uzveličati ovaj sastanak, na kojem će napokon poslije toliko vremena naći sakupljenu svoju braću po krvi i osjećaju.

Klonuli će naći snage, malodušni okrepe, a oduševljeni zanosa, da svak svome domu ponese ugodan dojam, lijepu uspomenu i pojačanu vjeru u ljepšu i sretniju budućnost.

Prof. Dr. Ante Radić *)

Ovaj naš umni, veliki, mili i dragi čovjek, jeste rođen u Beču našega dičnog pretsjednika Stjepana Radića.

Rodio se je u tihom i skromnom seljačkom domu u Posavini, odmah uz rijeku Savu, u selu Trebarjevu kod starodrevnoga grada Siska. Visoke škole najprije je izučio u Zagrebu, pa je onda odatle pošao u Beč, tu je nastavio nauku i kad ih je svršio, povratio se je u naš bijeli, dragi Zagreb gdje je položio doktorat.

Za tim je odmah bio profesorom u Osijeku, Požezi, Vraždini i Zagrebu, odakle je bio primješten u Gospić u Liku, samo radi toga što nije htio, u jednim izborima glasovati za madjarskog kandidata, ali se je volio na službi zahvaliti nego li toj naredbi pokoriti.

Neko vrijeme bio je tajnikom našeg plodnog, književnog društva »Matice Hrvatske« u Zagrebu i Urednik »Zbornika za narodni život i običaja južnih Slavena«, kojeg i danas izdaje u Zagrebu Jugoslavensku akademiju znanosti i umjetnosti.

Za sabiranje gradje o narodnom životu i običajima, napisao je jednu »Osnovu«, vršno i umno djelo, baš kao stvoreno za takove stvari. Čim čovjek pročita ovu »Osnovu«, iz nje može odmah razabrati, da je Ante Radić, bio jedan veliki filozof: čovjek dubokoga uma i razuma, jer ovakova djela, kao što je ova »Osnova«, mislim, da ne bi našao u ničijoj književnosti na svijetu.

Tu su postavljena takova pitanja i napisane takove rasprave, kao da ga je sam Bog zadahnjivao, kad je ovo djelo stvarao. Po njemu se vidi, da je s njim zaronio u sve tancine duše i srca našega naroda, kao što još nije do sada u nas.

Ante Radić je za hrvatski seljački puk jedan znameniti i veliki muž, koji mu se je toliko svojim radom zadužio, da ga ovaj nikada nebi smio zaboraviti: njegovo ime morao bi svaki naš seljak spominjati, kao ime kuknoga svetitelja svoga!

*) Ovu spomen-slovo održao je pisac za ishodnji dan pogodnije njegove smrti na sastanku organizacije HRSS, u kući Grge Radića u Radušincima kod Benkova.

To je tvorac seljačkoga pokreta i to prvoga reda na svijetu.

On je prvi i baš pravi utemeljitelj HRSS. On je prvi, koji je bacio iskru, a od te iskre danas buktu veliki i neugasivi plamen po svim našim hrvatskim scimama.

God. 1899, pokrenio je u Zagrebu, u obliku knjižica, mjesječnik »Dom«, list hrvatskomu seljaku za razgovor i nauk, kojega je doslovce on sam i ispunjavao, a bio je takov, da bi jedva slična našao kod najviših i najprosvjetlijenijih naroda.

Taj divni list, bio je košnica svakovrsnog znanja i nauka, kojega je bila milina čitati i koji si uvijek čitao, u niasi ga se nikad mogao sit načitati. To je bilo da uživaš!

Pisac je ovih redaka, kao mali momčuljak »Dom« primao, na pošti ga je Stenkovačkoj, ko ozebao žarko sunce, iščekivao i kad bi ga kasno u večje pošta doniela, putem bi ga od svog malog Budaka, kroz mrak, spram zvjezda i mjesecine, čitao, i naslavljavao se onim njegovim krasnim sokom i naukom i pio ga, ko marna pčelica, kad cviet s mirisave biljke pije,

Jedan put se toliko s njegovim čitanjem oduševio, te je jednim dopisom ushićeno »Dom«, pozdravio i nazvao ga seljačkim forumom, a za seljačkom strankom uzdahnuo ko za suncem, ili kakvim spasenjem i taj je dopis blagopokojni Ante u »Domu« odtampao.

S ovim malim »Domom« naš je Ante kopao dukoke jarke, u koje je smotreno i mudro udarao tvrde i nesorive temelje za HRSS, koju je dne 5 prosinca 1901, uz pomoć svoga brata Stjepana i nekoliko probudjenih hrvatskih seljaka, i osnovao i koja evo, sve do danas, blagotvorno i spasonosno djeluje, a svē to jače i bolje i svaki dan na hiljade kilometara kroči u napredak dalje i dalje...

U seljačkom narodu održao je nehrojene sastanke i dva put je bio u teškoj i velikoj neprilici i pogibelji i, to jedan put u Dugom Selu kod Zagreba, a drugi put u Velikom Trgovištu u Hrvatskom Zagorju.

Sve mu je to bilo upričieno radi njegova poštenog i uzvišenog nauka o slavenskom bratimstvu, a oba puta

je to došlo od frankovaca, te se samo može božjoj pomoći zahvaliti, da nije to svoje apostolsko djelovanje glavom platio.

Proti riečkoj rezoluciji, kad ono, naša gospoda, ludo — kao i uvijek — zabradiše stranpoticom i s Madjarima sklopiše neko, nenaravno bratimstvo, kojemu se je svak, pamelan, čudio, ustao je žestoko i s bratom Stjepanom napisao zlatnu knjižicu: »Hrvati i Madjari«, u kojoj je, ovu rezoluciju, svim silama zgodno, mudro i junački pobijao i osudjivao, dokazujući, kako nama Hrvatima, bez slavenske uzajamnosti sloge, bratimstva, nema spasa, sreće, ni života.

God. 1910 po proširenom izborom pravu bio je od harnog seljačkog naroda biran i zastupnikom za hrvatski državni sabor, gdje se je živo zauzimao za hrvatska i seljačka prava.

Kroz cijeli svoj život radio je ko mrav za svoju poltačenu hrvatsku domovinu i za svoj pogaženi, hrvatski seljački narod, kojeg je on svim žarom svog plemenitog i toplog srca volio i ljubio.

U svakdo doba, svaki seljak, mogao je kad hi mu što bilo od potrebe, začu u njegov skromni dom isto kao i u svoj i, dobri hi naš Ante svakomu, s čim bi samo mogao, u susret, ko dobri otac, došao, ne tražeći od nikoga za to samo da mu reče: hvala!

Bio je to pravi učitelj, apostol i preporoditelj hrvatskog seljstva!

Baš u doba prezira i ruga, kad se je ono na seljački puk gledalo s nekakve visine. — kako zgodno pjeva njegovu bratu Stjepanu naš seljak i pjesnik Mijo Stuparić, probudio je i digao on našeg seljaka iz »velike nizine« na »veliku visinu« i s tim skupio najvišu našu snagu: naš hrvatski seljački narod. — tog našeg »Kraljevića Marka«, ali ne onog, što hi dijelio megdane sa teškim topuzom i sa sabljom britikom, nego onog, što ga je proricao naš bogoduihi pjesnik Petar Preradović: junaka po plugu i svijesti svojoj i po slogi i radinosti svojoj!

I mi vidimo, da taj naš seljak, taj naš »Kraljević Marko«, danas u ova najteža i kritičnija doba, kad se radi: biti ili ne biti, polagano, ali sjegurno, spasavati svoj tisućljetni

hrvatski dom, a s tim spasava i osjegurava i život svoj i pravo svoje.

I dan danas da nije ove snage mi bi Hrvati zlo prošli: nestalo bi nas za uvijek za lića zemlje! I da Ante Radić ništa nije drugo učinio nego ovo, — on je učinio vrlo mnogo, da bi se morao spominjati dok je sunca i dok je mjeseca.

Samo je velika šteta, što se je ovaj dragocjeni život rano utruao: Ova naša zvijezda po svojim godinama i svojoj snazi mogla nam je još dugo i dugo svijetliti, (umro je u 51 god. života), ali neumoljiva smrt, kojoj smo svi podložni, prekinula je nit njegova dragocjenoga života, baš u doba, kad amo ga najviše trebali: 1919 na 10 veljače, kad se je HRSS zabima i noćima borila proti beogradskih vlastodržaca i kukave naše gospode, koji su onog puta, kao bez glave u Beograd trčali.

Ove se godine navršilo pet dugih godina, da hladna raka na Zagrebačkom groblju Mirogoju krije njegov blagoslovljeni pepeo i njegove kosti svete.

Harni, probudjeni i složni hrvatski narod, bez razlike, po svoj, pitomoj banovini, držao je na ishodnji dan njegove smrti svečan spemen, kakvi se dolikuje svakom velikanu, a mise su govorile po svim selima i gradovima za upokoj njegove velike i plemenite duše.

Osobito se je u tomu naš glavni grad bijeli Zagreb iskazao. Na dan pogreba tamo su seljaci pohrli ko mravi te zajedno sa svojim hrvatskim zastupstvom i inteligencijom taj dan proslavili što su bolje mogli.

I mi Hrvati iz seljačke Dalmatinske Hrvatske, osobito mi seljaci, koje je on iz svega srca ljubio i volio, budimo harni i poznani, te sad kad znamo, što je ovaj divni i veliki čovjek bio, spomenimo ga se srecem i dušom, te kad ne možemo tijelom, poletimo duhom do Zagrebačkog groblja Mirogoja i, poklonimo se niže do crne zemlje prahu i sjeni ovog, našeg velikog seljačkog učitelja, apostola i preporoditelja.

Grge Petković, seljak.

Oglašajte vašu tvrtku u „DALM. HRVATU“.

Potresi u okolici Šibenika.

Kad su prošle godine u maju uzestali potresi napisao sam u članku otnutomi u zagrebačkim novinama izmudu osologu i to, da će se ti potresi kroz duže vremena ponavljati. Slično mišljenje ču i sada povrditi dodavši mu ovogodnje lakustvo o sadanjim potresima, koji skoro mjesec dana ovdje traji i pučanstvo bacaju u nervozu.

U istinu ti potresi su tako gusti i tako dugo već trajaju, da i najveći optimisti prelazi u pesimizam: Svaki se pita, što je uzrok i što se sve može jednoga dana u ovoj potresnoj zoni dogoditi?

Izazmotrimu u kratko uzroke ovih potresa vrstu i učinke koje oni mogu prouzrokovati.

Karakteristika Krasa, kojemu pripada i okolica Šibenika su otočini, bogata je sa podzemnim potocima, rijekama, rovovima, kanalima špiljama i jezerima. U potresnoj zoni mora biti više podzemnih rijeka, koje se izljevaju u more udaljenije od obale, u da ni to i neprimjećujemo. To pokazuje ovdje žice i izvori tekuće slatke vode na više mjesta uz obalu. Silne padavine nesuu u času su povisju. A kako dospiju? Svakako pod prve tvoje zornajsko tvrdu kora, zvane litosferu. Voda zauzima prostor i uskar kišilo kolikogod, nikad ne može u Krasu, zadržavati na površini. Budući, da položaj tu oimno od

Dinarskih planina prema moru čini kosinu tad voda mora vlastitom težinom da se na niže siljeva, prodire, rastapa topive elemente potpuna i stvara podzemne rijeke, odule kanale ili jezera. Takva jedna podzemna rijeka jest Ombla kod Graza, koja se radi svoga prestrinoga zaledja samo sa svojom deltom pokazuje na površini utječu u more. Rijeka Krka ima podzemnih pritoka, kao i ti Prokljansko jezero ima nevidljivi potoci. Delta Krke cijepa se podzemno u više rukavu koji se izljevaju u more. U Voducima, možemo gdjeod zakupamo naći pitke vode, kojima se na sjeverozapadu diže iznad površine mora Vransko jezero sa pitkom vodom. Novi gradski zaljevi mu veze su Velebitom... Sve te podzemne riječice, potoci i kvase, rastapaju i kumenje, prave prostore, a kad nabujaju prodiravaju ruše i odranjaju gradove, koje prouzrokuju lokalne potrese.

U potresnoj zoni ima neispitanih rovova. Tukvili se vidi vozeći kroz kanal Krke, pa u udaljenosti 2 km. od Radio-stanice na lijevoj strani ceste idući u Zablac. Tradicija priča i tvrdi, da su ljudi pošli u obratnju togu rova, ali da se nijesu više povratili. Irlu Klepac 174 m. visoko na Zlariu jest poznata ali neproučena špilja, koja je po mojemu sudi također jedan od glavnih uzročnika potresa Nesumnjivo je i to, da ima špiljica i ispod samoga dna zlofskoga, koje su još nastale kod postanka formacije, te u koji je morska voda kroz

vrijeme počela kap po kap prodirati i pomalo rastvarati i naravski posipjeno i u tim špiljinama odranjati i potrese prouzrokovati. Takovih je špilja, rovova i kanala biti mnogo, čiji se svodovi kroz duge kiše raskvase postanu labavi i gradove se odranjaju i prouzrokuju krutke a više puta žestoke potrese. Odranjenu gradova više puta povuče za sobom i drugu, a ovu tvrde i tako nastanu uzastopce po dva ili više potresa, a jačina njihova zavisi o veličini špiljine, gradine i udaljenosti posmatrača. Šum, gromljanje, podnuku tu tuvojano čujeno, jer kompaktni špilji Kras daje silku akustične rezonance.

Pa kako će dugo još ti potresi trajati? Oni će tako dugo trajati, dok su nabujane podzemne rijeke, dok se u kanalima i rovovima ne aruši sve ono što još vodu može razmočiti i učiniti labavim, dok svodovi preostali ne postau čvrsti ili dok se nekoji od njih ne poruše. Stabilizacija ove zone jest po mojemu mišljenju u kraćem vremenu dovršena i potresi moraju prestati; ali će se on u manjim ili većim odjecima vremena pa mukai, i sa stojiće opet u sličnim formama ponavljati, jer će zub vremena učiniti svitlove nesigurnima, a stvarati će se i nove špiljine.

Mi osjećamo ove potrese, da dolaze sa mora sa zapadne i sjeverozapadne strane. Seismografi u Beogradu i u Zagrebu zabilježili su epicenter potresa u okviru Zlari Zrje blize Kornata, Zloela Vodica otkuda

ih i mi primjećujemo. Taj epicenter se naljeva u potresnoj zoni.

Potresi koji se odrjavaju u ovoj okolici spadaju u vrstu »rasvalnih potresa«, koji se tire malim prostorom i obično nijesu značajni, ali u samim svojim epicentrima mogu biti upravo katastrofalni.

Što bih se moglo dake dogoditi?

U najgorjem slučaju, da gib se svod koje podzemne špiljine tako otanjilo, da bi došlo do proloma (kao što se kod jačih udarača događa) stvorilo bi se i sve što je na njemu. U tom momentu oćula bi ova okolica jač potresa, koji je ovlaan o ponoru, koji bi slabije gradjevine porušio a i črtve ne bi bile izključene.

Poželjno bih bilo imati ovdje seismograf aparat, s kojim bih se ti epicentri odnomo opasne ruševne špiljine točno ustanoviti mogle, radi umirenja i ravnazja pačanstva.

Samota Šibeniku ne prijeti opasnost, a ako hi se što dogodilo to bi usljedilo na moru.

O katastrofalnim potresima kao u Japanu u Čilama u Indijama oćuju, koji su vulkanske naravi nema nikakvih znakova ni govora o njima, jer Dalmacija ima čvrsta špiljivka zemaljsku krustu u kojoj istorija geologije nepopasne vulkanskih potresa.

Potresi će se još pojavljivati, ali značka o katastrofalni bozani nema potdloge.

SOKOLSTVO

Na domaku nove reorganizacije Sokolskog Saveza.

Tekom petgodišnjeg rukovodjenja Sokolskog Saveza opazilo se toliko nedostataka, da se vidljivo osjeća potreba oko njegovog nutarnjeg preporodjenja, obnove i prelaza u novo savremeno doba. Pod nedostacima se misli na onu tešku narodnu krizu, koja je ratom i poslije rata zahvatila sve naše narodne institucije i organizacije, pa nije mimoišla ni sokolstvo.

Svrha sokolstvu je očelivati karakter i uzgajati narodne radnike. Savremenost traži novi tip značajca. Veliko doba oslobođenja od vanjskih neprijatelja traži u sadašnjosti novi tip narodnih radnika. Isti imaju za dužnost održavati i ojačati narodnu svijest, kao i svršiti organizovani narodni posao.

Sokolstvo bez sumnje treba da bude jedna od najjačih kulturno-nacionalnih organizacija, koja će jedina sakupiti u narodno kolo cijeli narod. Da ono izvrši svrhu koja mu pripada nije dovoljno plesti kojekakve peripetije, već treba tražiti nove staze i sabrati nove energije, da se jasnim vidikom i ciljevima te dobro organizovanim snagama, podje snažnim koracima k boljoj narodnoj budućnosti.

Analizirajući Savezov rad ovih pet godina dolazimo do nepopitnog uvjerenja, da je nužna i svrshodna njegova reorganizacija.

Sretna je ideja promjena Saveznog imena u naziv »Savez Srbskog, Hrvatskog i Slovenačkog Sokola«. Kada bi se društvo tako zvalo, onda

bi ono sakupilo u narodno kolo sve sinove i kćeri našeg naroda. Svaki član društva bi dao po svojim silama koliko može, netko više, netko manje za ostvarenje bolje budućnosti naše države, a kolektivnost bi dala veoma mnogo (dok do danas malo ili ništa).

Novo reorganizovano sokolstvo, mora solidnom organizacijom čitaviim svojim bićem spremite se na borbu, kojom će narod ne samo fizički, i intelektualno već i moralno boljoj budućnosti povesti, a neoslobođenu braću osloboditi. Sokolstvo treba tu zadaću da izvrši, tešku, ali neodloživu.

Nije mjesta eksperimentiranju u našim narodnim organizacijama, već moramo prije proživjeti potrebitu školu u povjesnom razviku narodnosti.

Patvoreni nacionalizam je fraza, buka, utopija i veoma opasan po narod, dok pravi je odrešit i redan.

U novo reorganizovanom sokolstvu, moći će stupiti svaki pošten narodni čovjek bio Hrvat, Srbin ili Slovenac, a možda će otpasti iz sadašnjega samo koji pojedinac. Reorganizovano sokolstvo gubitak takovih obilno će nadoknaditi velikim brojem novih i agilnijih.

Dvanaesti je sat, da se provede reorganizaciju jugoslavenskog sokolstva, koji će već jednod preuzeti svoju pravu dužnot oko narodnog kulturnog podizanja i njegovog unutarnjeg ozdravljenja i oslobodjenja.

PRIZNANJE SOVJETSKE RUSIJE.

Danas vidimo, da se čitav svijet počeo, da trza i da sredjuje svoje haotično stanje. U svim pravcima se ogledava nastojanje, da se dodje do normalnog stanja, tako da je u svjetskoj konstelaciji već nastao jedan preokret. S jedne strane nestaje starih političkih koncepcija i nastaje slom bijele reakcije, a s druge strane crvena reakcija postavlja se na realniju bazu i sve to većma dolazi u kolotečinu normalnih i sredjenih prilika.

Prva je počela da ruši stare političke koncepcije i bijelu reakciju — Engleska. Engleska radnička vlada zabacivši sa sebe sve tradicije, koje su prvašnje vlade spustavale u njihovom radu, poslala je tom novom stazom, kojom će prije ili kasnije morati poći sve države. To je neminovna posljedica puta k napretku.

Crveni reakciju počela je prva da ruši Rusija i to ono ista Rusija, koja je tu reakciju i inaugurisala. Ta promjena je jedna od najvećih zasluga Lenjinovih, a ujedno i dokaz jakosti njegove volje i značaja, kad je imao tolike snage, da svojoj politici dađe umjereniji pravac. Njegov nasljednik Rikov je najbolji garant, da će Rusija i dalje ići započetim putem i da će istrgnuti iz usta Zapada »bauka« — ekstremni komunistam. Rusija ide laganim koracima k pravoj i istinskoj demokraciji.

Ta dva događaja imaju međusobno neku organsku vezu. Ruska revolucija doprinijela je i ako svoj

mali dio uspjehu radničke stranke u Engleskoj. Sad će engleska radnička vlada doprinijeti svoj udio konsolidaciji sovjetske Rusije. Početak tom doprinosu je već tu. Mac Donald, engleski premijer, postavivši se na novo stanovište i shvativši potpuno ispravno faktično stanje u Rusiji, priznao je »de iure« sovjetsku vladu kao zakonitu vladu Rusije. Razine države, među kojima se najviše isticala Italija, htjele su to isto učiniti, ali ne mogavši sa sebe zbaciti svoj stari običaj izrabljivanja, kušale su to svoje priznanje naplatiti na jedan podli način izvukavši iz toga nepresušivo vrelo trgovačkih probitaka. Mac Donald je učinio kraj tom podlom latinskom cjenkanju i tako postavio sve ostale države pred jedna gotov čin. Probivši led nepriznavanja morat će i druge države sljediti njegov primjer i uvesti ponovno Rusiju u aktivnu svjetsku politiku.

Ovom prigodom ne možemo, a da ne upremo prstom u mizernu vanjsku politiku ove vesele Eskaezije. Na zadnjoj konferenciji Male Antante u Beogradu bilo je na dnevnom redu priznanje sovjetske Rusije. Tu se ponovno opetovala stara »papigina uloga« i zaključeno je čekati, da se vidi što će prije učiniti Velika Antanta. Time je ponovno došla do potpunog izražaja Pašičeva politika čekanja. Mjesto da je SHS. kao prva priznala današnju Rusiju i time pokazala slavensku solidarnost prama bratskom ruskom narodu, ona će i dalje čekati i u priznanju stalno ostati zadnja. Tako mora da bude dok

vanjsku politiku Eshaezije budu vodili Pašići, Ninčići — Spalajkovići. To nam postaje još jasnije, ako imamo na umu ne samo Pašičeve godine, već i njegov mentalitet, koji još i danas očekuje Rusiju carizma i knuta.

Profesoru Antunu Radiću. (Na dan objelntnice njegove smrti).

*Nu sve strane mrak oblada selo,
Ne vidi se ništa od velike tmine;
Nigdje biela danka, ni čiste vedrine
Zlo veliko, našu zemlju, obuzelo...*

*Nit' jednoga daha, nigdje čuti nije,
Ko da nigdje, žive duše nema:
Rod seljački, na sve strane driema,
U toj tmimi, kao mrtav snije!*

*Ali uto, sam Bog Tebe nami daje
I ti jednu čudovotnu iskrnu baci:
Od nje odmah svielni zasineše traci.*

*I vedrina liepa ukaza se sade:
Rujna zora planu u jednomu trenu
I moj rod se iz sna duga prenu!*

Budek kod Benkovca, na 10/II 1924,
Grgo Petković, seljak.

Domaće vijesti.

Zaštita Industrijske svojine Z. Z. Uprava za Zaštitu Industrijske svojine kod Ministarstva Trgovine i Industrije na osnovu § 94 Naredbe o izvršenju Uredbe za zaštitu industrijske svojine, riješila je, da se za predmete industrijske svojine izložene na trećem velikom sajmu »Zagrebačkog Zbora« u vremenu od 27. aprila do 5. maja 1924. prizna pravo prvenstva u smislu § 160 zakona o zaštiti industrijske svojine i §§ 94 i 99 naredbe o izvršenju Uredbe o zaštiti industrijske svojine.

Karakter zagrebačkog zbora. Ministarstvo Trgovine i Industrije izdalo je na zamolbu Z. Z. i na osnovu čl. 8. Uredbe o organizaciji Ministarstva Trgovine i Industrije istome uvjerenje, da »i. III. veliki sajam uzoraka, koji priredjuje Z. Z. u vremenu od 27. aprila do 5. maja 1924., u Zagrebu ima karakter opće privredne izložbe i da mu se taj karakter i ovim u punoj mjeri priznaje, kao što je to bio slučaj i sa prvom dva sajma zbora.

»Hrvatski Radiša« potrebuje dječake za sljedeće grane trgovine, obrta, industrije i poljoprivrede.

Bojadisara 3, Mrijača 5, Čarapara 3, Fotografara 1, Gostioničara 15, Kolara 5, Međičara 6, Mesara 10, Mlinara 15, Opučara 5, Pekara, 70, Staklora 3, Tapetara 3, Učara 6, Vrtlara 4. i Poljoprivrednika 30. Upozoravamo sve roditelje bez razlike staleža, da je potrebno, da se čim više naše djece posveti svima granama trgovine, obrta, industrije i poljoprivrede. Svaka obrt je dobar, ako je obrtnik valjan. Tko svoje dijete želi posvetiti trgovini, obrtu, industriji i poljoprivredi a koje od, ovara uslugu (ne mljuje od 13 g. a ne starije od 16 g. bezuvjetno i najmanje uspješno svršen pučka škola, zdravo pošteno, nepokvareno i marljivo neka se obrati na najbližu podružnicu (radni odbor, povjereništvo) »Hrvatskog Radiše« (te neka ponese s sobom posljednju školsku svjedočbu, domovnicu, kod siromaha svjedčbu siromaštva te vlastoručno pisatu molbu dječaka) a gdje takove nema direktno na Središnjicu »Hrvatskog Radiše« Zagreb.

Gradske vijesti.

VELIKI HRVATSKI PLES. Evo napokon po Hrvate toliko žudjenog dana. Večeras će se okupiti Hrvati grada i okolice, Spilta, Knina i Drniša da proslave i uzveličaju ovu narodnu svečanost. Po pripremana, odazivu i priredbi to će biti najvećebitiji, najuspješniji i najljepši ples, koji se dao u Šibenik kroz zadnjih 10 godina. — Svi Hrvati bez razlike stranaka natječu se i jagne, kako će da ispane, što ljepši i rodoljubniji.

HRVATI! Ne nasjedajte intrigama naših narodnih dušmana, koji zlobno žire glasine, da će svaki posjetilac plesa biti smatran protudržavim. To su izmislile crne duše, misleći time umanjiti uspjeh. Ne obazirite se na te insinacije. Neka te smiješnosti nikoga ne ometaju da učestvuje plesu. — Hrvati su bili i biće u vijek poštenih rodoljubi i branice kao i do sada ovu zemlju do posljednje kapl krvi. —

× RASVJETA na poljani. Za baranja one zadnje velike bure, koja je rušila dimnjake i bacala kupe sa krovova, bila su porušena i dva električna stupa na sjevernoj strani Poljane, u kojima su bile obješene dvie velike električne žarulje (baluna) za rasvjetu Poljana. Nakon toga Poljana u večer izgleda, kao da je u polutanu, pak bi bilo poželjno, da općina naredi da se rasvjeta upostavi.

Potres. U današnji broju donasamo jedan stručni članak o uzrocima trešnje u našim krajevima. To je međutim stručni sud u glavnim potezima, a detalji će biti precizirani u više članaka u našem listu.

Kazalište. Kako čujemo preporučer je uprava mjesnog kazališta odlučila, da isto daje na tri godine u najam g. Stipi Šari. Ne bi se na to ni osvrćali, da iza njega ne stoje neke druge sile, koje su ga gurale, a sve jedno kako se te zove.

Pričekat ćemo, da vidimo što je na stvari, a ako se obistine glasine, koje se šire Hrvati Šibenika bit će primorani, da ne posjećuju kazališta, a to tim više što talijanska uprava mjesnog kazališta nije još oprala nanešenu uvredu hrvatskoj zastavi, natrag skoro dva decenija.

Redukcija ta fatalna riječ, koja je bacila na put barem 10000 otaca obitelji, svakomu je u posljednje vrijeme u ustima. Ona je posjetla i naš grad, pak je, razumije se, najviše harala u hrvatskim redovima. Neprikornih, sposobnih i poštenih činovnika pa su osam godina službe je bez milosrdja bačeno na put. — Wrangelovci naprotiv, — ljudi koji neće da se vrata svojim kućava i da tamo pošteno zarađuju svoj kruh, — ostaju i nadalje na svojim mjestima, i tako krađu, onu i onako jednu koranicu kruha, našim gladnim činovnicima.

Nabavilačka zadruga državnih namještanika u Šibeniku javlja svojim članovima da će se godišnja skupština držati 2 marta t. g. a ako u taj dan ne dodje dovoljan broj članova onda 9 marta o. g. u sobi građanskih rasprava kotar. nos. suda.

Dnevni red je objavljen u oglasu izloženom u lokalnu zadrugu i u raznim uredima.

»Isalania« krasni holandski kuter, zadržavao se tri dana tj. nedjelju, ponedjeljak i utorak u našoj luci. Bio je predmetom općeg divljenja radi luksusa, forme i opreme. Na njemu se nalazi vlasnik i tri putnika, koji su doputovali ovamo na jug, da ovo, kod njih u Holandiji teško zimsko doba, provedu u toplijim i ljepšim krajevima.

Doprinosi u fond našeg lista doprinijeli su da počaste uspomenu pok. Ante Živkovića po Din. 20. — gg. Jakov Zaninović i Josip Drezga. Da počaste uspomenu pok. udove Erega po Din. 20. — Jakov Zaninović i Josip Drezga, na čemu im uprava lista najljepše zahvaljuje,

80.000 dinara općinskih para kako nam kaže, imade položenih kod Okružne Banke u Šibeniku. Pošto je ta Banka danas lična Šarinih Banka, i ona bere na taj iznos masne kamate, zašto ne bi Općina te pare pridigla i korisnije ih uložila ili još bolje platila jedan dio svoga duga, na koji plaća skupe kamate?

Društvo za saobraćaj putnika. Ovih dana je promicateljni odbor dobio odobren društveni pravilnik. Obzirom na važnost ove ustanove koja mora da donese koristi gradu neka svako stupi kao član. Čim bude sakupljeno dovoljno članova konstituirat će se upravni odbor. Članarina godišnja skupa sa upisnom iznosi din 30. U promicateljnom su odboru prof. B. Marčić, Joso Jadronja i Miće Maričić. Do danas su se upisali kao članovi sljedeća gg. Vašo Čok, Juraj Žarković, Pio Terzanović, Luka Šarić, Josip Delfin, Frane Karadžole, Milan S. Skočić, Zlatarija A. Petrić, Vladimir Kulić, Dr. Vice Ijadica, Josip Klein, Slovenska banka d. d. u Zagrebu filijala u Šibeniku, Stevo Adam, Medić Ivan, Mladen Crvak, Josip Drezga Miho Jerinić, Ivan Kačić Dimitri, Uroš Borčić, Blaž Bolanča i Salamon Drutler.

Na Pošti kod otpreme preporučanih pisama i novčanik doznaka je takova navala, da treba često čekati i preko jednog sata, dok se dodje na red. Danas, kada se u tim granama nu pošti dvostruko radi, uposlene su same dvije činovničke sile, dočim prije rata su bile četiri. Trebalo bi da se tomu providi, i da se tako olakša posao i činovnicima i strankama.

NA RAVNANJE kod šiljanja predplate bilo sa čekovnom uplatnicom bilo sa poštanskom napuhticom, mole se gđa. predplatnici uvijek navesti broj, koji se nalazi na cedulji uz predplatnikovu adresu. Uprava.

Izdav. i odg. ured. Medić Niko.
Tisk. Pućka Tiskara — Šibenik

„STAN“

BRUSIONA STAKLA I TVORNICA ZRCALA KAO ZADRUGA
U ZAGREBU, Jukićeva ulica br. 12.

Preuzima i proizvadjja svekoliko ustaklivanje
brusenim kristalnim staklom, te uzrcaljenje: stakla,
svratista, brijačnica i laboratorijuma. Raspolaze velikom zalihom belgijskog i českog kristalnog stakla.

CIJENE UMJERENE - podvorba brza i solidna - CIJENE UMJERENE.

PRODAJE SE

u Šibeniku (Crnici), na lijepom položaju, kuća na jedan pod s velikom stajom i svinjakom te velikim i lijepim vrtom i dvorištem. Cijena vrlo povoljna. Obratiti se kod JAKOVA ZANINOVIĆA, trgovca.

Edino specijalno podjetje v Jugoslaviji!

Tavarna za ločenje dragih kovin

J. Augustin, Ljubljana Sp. Šiška, 5. Jerneja
cesta št. 231.
Predelava in prodaja čistega zlata, srebra in platina. — Kemični analitični laboratorij. — Ločenje dragih kovin iz odpadkov in prahu (Gekrätz) kakor tudi iz tekočin

Klorzlato — srebrov nitrat
pozlačenje na tovarniški način
prosebrejenje na „ „ „
poniklanje „ „ „
pohakrenje „ „ „

Tekočine za preizkušnje dragih kovin. — Destilirane vode etc.

Edino specijalno podjetje v Jugoslaviji!

Jugoslavenski javni bilježnik
u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVAC

1526 Page St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Zastupan u svima ostavinskim i Inim poslovima i razpravama Ujterivam oštećete za Vaše nastradale i poginule u Americi, kao i osmrtnine za umrle u svim slučajevima. Izrađujem sve pravne i line dokumente za sve one, koji žele doputovati u Ameriku, ako u Americi imaju svoje rodbine, koja će se za njih pobriauti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanome narodu.

I. STJEPUŠIN — SISAK

Preporuča najbolje tambure, žice, partiture i ostale potrebne za svu glazbila.

Dragutin Šepek, Zagreb

Prilaz 35 Prilaz 35.
Vlastiti proizvod svih vrsti

„LIMENKA“

za lak, firnajs, terpentio, ulje, petroleum, kandidate itd.
Patentne limenke za uljane boje itd.

Posjetiocima morakih kupališta, putnicima i izletnicima, preporuča svoj novouređeni,

Hotel „Dalmacija“

u Tivtu, jedan sat vožnje parobrodom od željezničke postaje Zelenika.

Potpuno nova zgrada sa novim namještajem, na najljepem mjestu Boke i u blizini najvećeg i najljepšeg perivoja u državi. Morako kupalište u neposrednoj blizini.

— Cijene vrlo umjerene. —

IVO FAZO, TIVAT,
Dalmacija.

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova
domaćih tvornica.
Trgovina mješovite robe.

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo.
Jelačićev trg. 4. ZAGREB. — (vlastita palača)

Dioničke glavica: s pričuvima Din. 28.000.000.
K 112.000.000.

Telefon: 2-85 7-96, 11-94, i 15-54.

Brzjavni: Trade i Trgobanka.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Affiliirani zavodi: U svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije. Izravne veze sa prvorazrednim bankama u cijeloj Evropi, te Americi.

Prima uloške na kojižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak.

Ekompitira: mjenice i devize.

Financira i osniva: obrtnička trgovačka i industrijalna poduzeća

Kupuje i prodaje: valute, devize i vrijednosne papire.

Podijeljuje: predumove na vrijednosne papire.

Burzovne naloge: obavija kulantno i točno.

Izdaje: čekove i kreditna pisma, te obavija uplate na temelju akreditiva na sva tu — i luozemna mjesta